

על גדושת

אגודת נאמני תורה ועבודה

עלון חודשי, גליון 3, פרשת בהר - בחוקותי התשס"ו קדושה ומוסריות הרב שג"ר

לבינתו, הוא איננו טיפוס ארצי. הדרישה התורנית האולטימטיבית היא להנציח את הידיעה 'כי לא הארץ, כי גרים ותושבים אתם עמדי' (פרק ל"ה, כ"ג). היא נגזרת להשארותנו בארץ, היכולת לשמור אדמה בשביעית ולהשיב נחלה ביובל, הינה הצדוק היחיד לאפשרות הניתנת לנו שלא לצאת לגלות כפועל. <<<<<

רישום מאת הצייר הצרפתי דוזה (1830)

להרשמות למהדורה אלקטרונית, ניתן לפנות במייל או דרך אתר האינטרנט.

צעיר נאמני תורה ועבודה ת.ד. 7006 רחשלים 91070
e-mail: eltidtrosh@gmail.com
לפוסטים נוספים ולהרשמה לתנועה:
טל: 02-5611761-02 פקס: 02-5611781-02
או בקרו באתר התנועה - ותמכו בפרוים.
www.toravoda.org.il

ראיון עם אלינה דיוניאן <<<<<

שאלת רש"י בתחילת הפרשה ידועה, וכבר הפכה למטבע לשון. 'מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללית ופרטית ודקדוקיה מסיני, אף כולו נאמרו כללית ודקדוקיה מסיני, כך שנויה בתורת כהנים'.
ואמנם ישנו ניגוד מובנה בין הר סיני לשמיטה. האחרונה הינה מצוה התלויה בארץ, ותלויה בקדושתה. ולא עוד - אלא כפי שמלמדת התורה בהמשך הפרשה, בתוכחה, גלות העם מארצו הינה עונש על הפרת מצוה זו. 'אז תרצה הארץ את שבטותיה כל ימי השמה, ואתם הארץ אויבים, אז השמה הארץ והרצת את שבטותיה. כל ימי השמה תשבות, את אשר לא שבתה בשבטותיכם...' (פרק ל"ו, ל"ד-ל"ה). לא כן הר סיני נאמרו בארץ ישראל, ואין בו קדושה כל ועיקר. 'במשך היובל המה יעלו בהר', עם תום מעמד מתן תורה חזר להיות הר סיני ככל הר המדבר.
מה אם-כן ענין שמיטה אצל הר סיני? וכבר שטוח דור עמד זקן, הרב ש"ר ז"ל, וצווח, שלאומיותו של ישראל בסיני נקבעה, ועוד לפני שבנוסח לארץ ישראל הפכו ישראל לעם וקיבלו את התורה. המלכות שלו היא התורה, ארץ ישראל הינה מצוה ככל המצוות, דוגמת הציצית והתפילין וטריטוריה. אנונה נגזרת הכרחי לא לקיומו ואפילו לא להגדרתו העצמית.
אנחנו, לציונים - דתיים, מאמינים שקיום יהודי מלא איננו אפשרי אלא בארץ ישראל, ומעמדה שונה משל שאר המצוות, אך אין ספק שמיטה של צדק יש בדבריו. חתורה נלחמת ביטוס 'ה'ילדי', בעם הארץ ובתפיסת הארץ שלו. זו הייתה כרוכה באופן עמוק באליליות. מצות השמיטה מכוננת זרות עקרונית, ניכר מתמשך בין ההודי למקומו. אין חפיפה מלאה בין המקום

הצא: זכאי לזון

אגודת נאמני תורה ועבודה

צעירי נאמני תורה ועבודה היא תנועה של צעירים ציונים דתיים השואפים לגשר בין החיים הדתיים לחיים המודרניים ולהתמודד עם הקונפליקטים העולים מכך. אנו מאמינים שנוכל לעצב את תפישתנו תוך הקשבה ודין עם בעלי דעות שונות.

ברצוננו להעלות בקרב הצעירים בניגוד הציוני דתי ופרינה, ובציבור בכלל דיון בנושאים כגון: דת ומדינה, מעמד האישה, צדק חברתי ודומים - נושאים בוערים הצריכים לעמוד בראש סדר יומו של כל אדם השואף לחיות חיים דתיים בעולם המודרני.

אנו מקווים ליצור חיים דתיים משמעותיים וערכיים באמצעות דיון פתוח ופומבי על המתרחש בחברה בכלל ובציבור הדתי בפרט. נשיג זאת באמצעות יצירת כמה ציבורית הנוגשה לכל צעיר הרוצה להשמיע את דעתו וללמוד מדעותיהם של אחרים. אנו נשמיע את הקול הדתי המתחדש, קול המעורה בתרבות הישראלית המכשויית כמו גם בעולם הדתי לכל ענפיו ורבדיו.

עם מטרות אלו, אנו יוצאים לדרך עם העלון "עת לדרוש".

אנא כתבו לנו והגיבו ונשתדל לפרסם זאת בעלונים הבאים.

אנו מחפשים אנשים הרואים חשיבות במפעל זה ומעוניינים לתמוך בהוצאת הגליונות.

עורכים: צבי פרידלנדר, יוחם ברום נעם מאיר.
e-mail: eltidtrosh@gmail.com

תודה רבה לכותבים, למירב רוזן על עיצוב העלון. תודה מיוחדת לשרגא בר-און וליוגל כאהן, יועצי המערכת, כמו כן ברצוננו להודות לישראל חברתי, יאיר אגמון, זאביק קיציס ועומר זילבר.

מירב רוזן - מעצבת גרפית
פרסום, עיצוב תדמית,
הזמנות וכתובות מעוצבות לחתונה

meravrozen@walla.co.il

050-2233411

הפקה: מקור ראשון (יאיר) 8908521-052

סופרי הכנים

בויקרא יא, יט, מופיעה החסידה. פירש רש"י: מדוע נקרא שמה חסידה? מפני שעושה חסידות עם חברותיה במזונות. הקשה רבי יצחק מורוקי: כיון שהיא חסידה כל כך, מדוע היא עוף טמא? מפני שעושה חסד עם חברותיה דוקא, אבל עם עופות אחרים אינה עושה חסד. אדרבה, היא דורסת אותם למוות.

והוסיף, שמי שנוטע לצדיק אחד אל ישנא את חבריו הנוטע לצדיק אחר. והבי.

שירה חדשה

עם שחר... יוני רוזנק

עוטים עלעלים ערפלים לגופם
פשטות הברוושים
כמו ילדות.

עומק עיניך, תבעת הפנים
נטולי הפרטים
רק אחדות

וצלצל צלילות מצווח כמו ההד
כה שמח
עצב
מתאהב
מרקד

נאמני תורה ועבודה

בואו להשתתף עמנו במעילויות התנועה הקרובות:
● בואו לסייר עמנו ביום ירושלים בעקבות צדיקים ואנשי מעשה שבוכתו נחלאת עם דורי. יחוש. הסיוח יתקיים ביום שישי, כ"ח אייר בשעה 10:00. פרטים בהרשמה מראש במשרדי התנועה.
● מרכז ההשתלמות של "נאמני תורה ועבודה" מעביר סדנאות בבתי הספר ובמכונים לתלמידים ולצוות במוות נשאים.

נשם בהנהגת הציבור
- אמונת חכמים בעידן המודרני
- התמודדות אמיתית עם השואה
- תלמוד תורה ושירות עם השואה
- סדנאות מנהיגות נוער
- דת, צניעות ומיניות - בין כבוד לפגיעה ועוד.
● חתום כעת על כמח העת "דעות" - כמח העת הנוסח בביתו השעה של החיבות היהודית בישראל לקבלת גיליון התרשמות החקיר למשרדי התנועה.

הזמנות והרשמה במשרד נאמני תורה ועבודה: טל 02-5611781
פקס: 02-5611781
או במייל: recmaney@toravoda.org.il

את מאמינה שיש חשיבות לתקשורת

סקטוראירליגי? אם כן, מה תפקידה?

אני חושבת שבתנאים של החברה המודרנית והרג-ערוצות והקפיטליסטיים דווקא כן. ולמה? משום שהאלטרנטיבה היינו עיקרה של התקשורת הממוסדת היום, היא משהו שטחי שפונה למכנה משותף רחב ומותב על-ידי אינטרסים כלכליים. ולכן נשאני חושבת על העתונות המפעלתיים של פעם, למרות שהיו דוגמטיים, פתאום הם נראים לי כמו אלטרנטיבה רומנטית. תקשורת סקטוראירליגית חשובה משום שהיא נטולת אינטרס כלכלי ומאפשרת ביטויים רעיוניים יותר. נכון שזה יוצר בעיה כי העיתון הסקטוראירלי בהכרח אינו פלורליסטי, אבל אם היו מספיק כאלה הפלורליזם יוצר מעצמו.

לסיים, יש לך מסר שאת רוצה להעביר לציבור הדתי?

אני אספר לך סיפור: כארבעה חודשים לפני ההתנתקות הלכתי לעשות כתבה על המתנתלים. מטרת הכתבה הייתה באמת ובתמים להראות את כאבם של המתנתלים. היה לי מאוד קשה למוטט את חומת החשדנות גם של הממסד המתנתלי וגם של אנשים באיחור ובהו-ברכה, אבל היה נדמה לי שהצלחתי. חשבת שיש לי יותר טוב. בסוף היום, החלתי למאחל שבנה לי ליד הכנסת בתחילת המחנה הכתומה. הגעתי לשם והחלטנו לצלם, במטרה שזו תהיה סצנת הסיום של הכתבה, רצינו לצלם את הנוער שנשאר עם כל הלילה ושר. הענו לאוהל אחד שבו גורו צעירים כחוסים, ובחור בו דז אמר - "איתם אל תדברו!" שאלתי אותו למה, והוא ענה - "איתר, בחיים לא!". לא הבנתי מה יש לו נגדו, ולמה דווקא אני לא. אולי הוא היה אומר את זה על כל עיתונאי חילוני, אבל מאוד נעלבת, הלכתי הצידה וירדו לי דמעות מהעיניים. הרגשתי שאין לי שום סיכוי נגד הבחור הזה, שהוא לעולם אישוד בי ואולי אפילו ישנא אותי, וזה לא משנה שבאיתי רק בשביל לסקור באמת את הסיפור של המתנחלים המתומה, להראות פעם אחת ולתמיד את כאבם של המתנתלים, ולא כדי לחפש סיפור מסוים, או לצלם כנופיה נוספת להבעיר צמיגים באמצע כביש מספר אחת.

הראיון המלא מתפרסם בפורום באתר האינטרנט

www.toravoda.org.il

תפקיד נוסף שלי כעיתונאית הוא לסלט את הצופה, לנסות לשוב סטריאוטיפים, לשוב צורות חשיבה סטנדרטיות ולהשמיע את הקול שבדרך כלל לא נשמע.

בקרב הציבור הדתי ישנם אנשים שמרגישים שהתרבות הטלוויזיונית וערכים כמו שהזכרת אינם מתאימים להשקפת עולמם האם את חושבת שתפקיד התקשורת הוא לשנות את המצב ולפנות גם לציבור הזה?

ודאי שכן, אבל זה לא כל כך פשוט. באופן כללי, הדאיגו בין הציבור הדתי המתנתל לכיו הציבור החילוני הוא סיפור של חשדנות אחת גדולה. לכל ציבור יש רקורד טוב להמבסס עליו, כלומר יש כמה לחשוד. לציבור החילוני יש סיבה טובה לחשוד במתנתלים ולהיפך. החילוני (השמאלני...) יחשוד במתנתל שברבע תקע יתד במאחז זה צ'יק צ'יק יתפוך לשר, ומצד שני יש סיבה למתנתל לחשוד בעיתונאי החילוני שנכנס אליו להנתחלות כי בפעם הקודמת שזו קרה זה נמר רע. את החשדנות ההדדית הזו שני הצדדים הרווחו ביושר. אני חוויתי את זה באופן אישי בכל פעם שנכנסתי להנתחלות. לרוב הצלחתי לפזר את החשד, אבל זה לא מנע את החשדנות בפעם הבאה כי זה עמוק הרבה יותר מאשר 'תקשורת עיונית'.

אני חושבת שתלק מהבעיה היא ששני הציבורים מרגישים עצמם מעוטי; המתנתל בטוח שהוא קרוב נרדף והחילוני בטוח שהוא כבד המתנחל מפני אדוני הארץ, המתנתלים, המקבילים לתקציבים לכל דבר שהם רוצים, אם זה הסעות לילדים או סלילת כבישים בכל מקום. מובן שזה לא נכון, אבל זה הדימוי שנוצר אצל החילונים כתוצאה משנים קודמות, בהן היה נדמה שהמתנתלים מחוברים מאוד לשלטון. כל אחד חושב שהוא המיעוט ומנקודת מבט פרטית זה לנמר שחור ולכן וכל אחד בטוח שהוא הקורבן. תפקיד התקשורת בסיטואציה כזו הוא לא פשוט. מובן שעדף שיווצר נשר בין כולם, אבל אני לא מאמינה ביכולת של תקשורת לבנות גשרים יש מאין. אם נוצרת מציאות אובייקטיבית, כמו ההתנתקות או ההקצנה הדתית בתנועת בני-עקרבא וכל מיני זרמים תת-קרקעיים כאלה שגורמים להיבדלות, אז אני לא מאמינה שכתבה של כמה נוסבאום או של אילנה דין תשנה את המצב.

תקשורת יהודית

ראיון עם אילנה דין

סביב ההתנתקות עלו שאלות רבות בציבור הדתי על היחס בין התקשורת לציבור הדתי. שאלות אלו הצטרפו לקונפליקטים נוספים שהתרבות הטלוויזיונית מציבה בפני החברה הדתית. בעקבות כך בחרנו לראיין את אחת הדמויות הבולטות בתקשורת הישראלית ולנסות ולהעלות לדיון נושא זה.

אך את מגדירה את יהדותך?

זה מסובך כי אני חושבת שאנחנו הישראלים החילונים התרגלנו לענות על השאלה הזו בסוג של נוסחה- רבים מאתנו אומרים: אני יהודי ע"פ הלואם שלי, על פי התרבות שלי או על פי הישראליות שלי ולא ע"פ הפרקטיקה הדתית שלי. כלומר ברור שאני רשומה כבת לאם יהודיה, אבל אנחנו התרגלנו לענות על זה כמעין נוסחה. הנה הנרטיב אפירתי: אני לא אדם דתי מבחינת השקפה עולמית ואני לא אדם דתי מבחינת סגנון חיי היומיום, מצד שני אני חושבת שאני אדם מאוד יהודי, ואני יודעת שרוב הקוראים יראו בכך סתירה, משום שהדת מבחינתם היא בראש ובראשונה סט של כללים, והשקפת עולם דתית ובראשה האמונה. אני מרגישה שחופות גורל עם כל מי שהוא יהודי, ואני חושבת שישראל זה הבית שלי וכאן אני ארצה לחיות כל חיי וזה המקום שאני מאוד רוצה שהילדים שלי יחיו בו, וגם את זה אני מייחסת ליהדות שלי. באיתי לכאן מארגנטינה כי חשוב לי שתהיה פה מדינה לעם היהודי ולא שום דבר אחר.

האם בתור עיתונאית יש לך רצון לקדם ערכים מסוימים?

בשאתה מלמד את עצמך עיתונות אז אתה אומר לעצמך, אני לא את כשילחתי אתי לא בא לקדם אנג'לה, אני לא בא לקדם ערכים מסוימים, ובאמת אנחנו כעיתונאים צריכים לנתק את עצמנו מהמערכת הערכית הפטית שלנו, ואסור שעמדותי הפוליטיות ישפיעו על הדיווחים שלי או על הסיפורים שאני בוחרת לסקר. אבל ישנם ערכים שגורא דחוף לי לקדם, לא מן הסוג של "הבה נאהב זה את זה", אלא ערכים של שיתוף וחופש ביטוי: שצריך, למשל, לחת לכל דעה להישמע גם אם היא פרוקוביטית, קיצונית או מעצבנת. אני מרגישה מאוד מחויבת לזה, להרגיל את האוזן הישראלית למגוון של רעשים.

באותו אופן קבע הרבי מגור, בספרו השפת אמת: 'באמת בעולם הזה אין לבני-ישראל מקום בקבעות, ולכן 'עבדים היינו במצרים וכו', כי אין זה מקום שלנו. ולכל אומה יש מקום, אך בני-ישראל מקום שלהם למעלה מן הטבע והזמן והמקום. לכן באמת כשכית המקדש חרב וגולנו מארצנו, אין לנו מציאות בעולם הזה. אבל כאשר חוצאנו השם יתברך ממצרים והרים אותנו מביט עבדים להיות בחינת בניים, נתן לנו מציאות בהתגבגת התורה... אז ניתן לנו מקום בעולם' (ח"ב, יתרו תר"א, ד"ה 'בפסוק').

באופן דיאלקטי יכול עם ישראל להאחז בארץ ולשמר את קדושתה, רק בהפינת הנלות לתוכה עצמה. אלמלא כן קדושה זו עלולה להדרדר לפטישיזם' קדושת סיני איפה הינה המקור לקדושת הארץ.

זאת ועוד, אסור לנו לשכוח שמצות השמיטה, שכאמור הינה הביטוי לקדושת הארץ, הינה ביסודו של דבר מצוה סוציאלית של צדק ושוויון כלכלי וחברתי, ערכי השוויון והחירות הינם הליבה של מצוות אלו, משום כך הם הסמנים המובהקים למצבו של העם בארצו. אלא שלא כבעולם הערכים המודרני, הבסיס של מערכת היחסים החברתית המוסרית בתורה הינה הקדושה. השמיטה מכוננת שוויון, מקיף אף יותר משוויון סוציאלי. ניתן לומר שהוא מיניע לרמה אקולוגית 'והיתה שבת הארץ לכם לאכלה, לך ולעבדך וליתומתך וליתום אשר בארצך, תהיה כל תבואתה לאוכלי (פרק כ"ה, ו-ז)'. תארו לכם שחופות בין האוכי לכהמתו, לשיגות זכות הנאה שווה מפירות האדמה. הרדיקליזם של מצות השמיטה כמעט בלתי נתפסת היו אומר, שהקדושה של הארץ פירושה צדק ושוויון בבעלות עליה ובשימוש בה. ואכן, מצוות ואיסורים רבים בפרשה כמו: איסורי היריבה וההונאה, מצוות המאולה השונות והצדקה, באים לכוון חברה צודקת, למנוע ניצול לא הוגן של החלשים ולהלחם בדיקטטורים. גם כל אילו מעונגים בקדושה, ובתקשר זה המוסריות הינה הקדושה.

התורה מסננת את הקדושה הפולחנית עם זו המוסרית. המסקת של מיוזג כפול, משום כאמור מסוים המונע את הידרדרותה של הקדושה הפולחנית לכלל פטישיזם. אך גם המוסריות יוצאת מרווחת בכך שהיא מקבלת את המשקל, העומק והממשות של הקדושה הפולחנית.

¹ פטישיזם (Fetishism) היא נטייה לייחס תכונות מדומות לעצמים במציאות...